

СПЕЦИЈАЛНА БРИГАДА
ВОЈСКЕ СРБИЈЕ

СОКО И ПАДОБРАН НА ИСТОМ ШТИТУ

Како је организована и попуњена елитна јединица српске војске? Које задатке извршавају припадници наших борбених тимова? Шта очекује кандидате на селективној обуци? Хоће ли се осавременити обука, опрема и наоружање специјалних састава Војске? Оданост отаџбини и Бригади, чврсто узајамно поверење, посвећеност послу и врхунска увежбаност, одреднице су по којима се препознају специјалци.

Специјална бригада Оперативних снага Војске Србије формирана је 29. септембра 2006. године. У њен састав ушле су јединице некадашње 72. специјалне бригаде из Панчева, 63. падобранске бригаде у Нишу, али и делови 82. поморског центра из Кумбора и Противтерористичког одреда Кобре. Припадници Бригаде смештени су у две касарне – *Растко Немањић* у Панчеву и Аеродром у Нишу.

Био је то повод да са најодговорнијим старешинама специјалних снага разговарамо о организацији и попуни тог елитног састава српске војске, селективној обуци, стручном усавршавању специјалца, задацима борбених тимова, али и сарадњи са иностраним армијама, те плановима у будућности.

■ СТРУКТУРА

После спајања раније самосталних јединица у једну бригаду, у специјалним саставима Војске командовање је јединствено. Обука се планира централизовано, што доприноси њеном квалитету. И материјална база наставе се знатно поправила. Падобранска обука, која се у претходном времену изводила на више места и у већем броју јединица, организује се у једном центру. Противтерористичко, падобранско и диверзантско оспособљавање специјалца изводи се од недавно само у Специјалној бригади.

– Сходно специфичним задацима које извршава, поред команде, командног батаљона и логистичке чете, Специјална бригада у организацијској структури има и батаљон за противтерористичка дејства, падобрански и извиђачко-диверзантски батаљон. У Бригади су распоређене јединице различитих родова и специјалности – извиђачке, противтерористичке и падобранске. У сва три борбена састава делују и ронилачки тимови. Специјалне јединице Војске могу се ангажовати на читавој територији Републике Србије. Бригада нема посебне снаге за обезбеђење високих војних и државних званичника – каже пуковник Илија Тодоров, командант Специјалне бригаде Војске Србије.

Специјална бригада је здружена тактичка јединица, намењена за извиђачке, извиђачко-диверзантске, препадне, противтеро-

ристичке и противдиверзантске задатке. Припадници тог састава, такође, изводе акције из надлежности службе трагања и спасавања или снабдевања из ваздуха. Бригада делује, како се то војном терминологијом каже, у позадини противника, у захвату фронта и у властитој позадини. Са снагама Министарства унутрашњих послова Републике Србије јединице Специјалне бригаде Војске обављају и остале борбене или безбедносно-обавештајне задатке, што је прецизирано *Стратегијом одбране* и *Војном доктрином*.

■ ПОПУНА

Током формирања Специјалне бригаде, како објашњава пуковник Тодоров, старешине из различитих самосталних јединица нису имале великих проблема, јер су раније сарађивале и заједнички изводиле бројне мирнодопске или ратне задатке. Како се ради о саставу у коме су запослени само официри и подофицири Војске, нов модел попуне Бригаде професионалним кадром био је отежан.

– Данас специјалне јединице имају око 85 одсто од планираног броја официра и подофицира, те старешина по уговору. Надаље ће се у Специјалну бригаду долазити тек после селективне обуке. Зато су предложени и критеријуми на основу којих припадници осталих јединица Војске могу постати специјалци. Примењиваће се од наредне године. За сада смо користили ранија искуства, поштујући стандарде савремених армија света. Окончали смо почетну фазу у формирању Бригаде. После ћемо решавати заостале материјално-финансијске послове преформираних специјалних јединица – наглашава командант.

Услови без којих се не може ући у Специјалну бригаду јесу добровољност, здравствена и психофизичка способност старешина, те ниво војноструктурне оспособљености. Тек пошто задовоље поменуте критеријуме, кандидати имају селективну обуку, на којој се, током различитих маршева и замишљених тактичких ситуација, додатно проверавају физичка спремност, знање и вештине. Такође, будући специјалци пролазе основну стручну обуку у трајању од месец дана. Да би постали припадници специјалних јединица старешине треба да изведу и три падобранска скока, што је новина у односу на ранији период. Коначну оцену о квалитету кандидата дају инструктори, лекари и психолози.

■ ТИМОВИ

За разлику од осталих припадника Војске, старешине Специјалне бригаде задатке изводе у саставу тимова. Подофицири се распоређују и на војничке дужности – снајперисте, аутоматичара, нишаније или везисте. После неколико година проведених у борбеним саставима, специјалци могу постати инструктори обуке, вође тимова или командири јединица, уколико успешно заврше различите специјалистичке курсеве. Ако испуне и остале прописане критеријуме, на таквим пословима се ангажују без обзира на го-

НАОРУЖАЊЕ И ОПРЕМА

Специјалне јединице Војске Србије опремљене су Заставиним стрељачким наоружањем – аутоматским и снајперским пушкама, ЦЗ-99, далекометном пушком калибра 12,7 милиметара *црна стрела*, аутоматским бацачем граната, *осама* и *зољама*. Од страног наоружања специјалци користе аутоматску пушку *калашњиков АКС-101*, калибра 7,62 милиметара са потцвним бацачем граната, швајцарску снајперску пушку СИГ-2000 и финску ТРГ-21 *сако*, затим, израелске пиштоље *церицо* у калибру од 9 милиметара и револвер *колт*. Приликом извођења борбених задатака припадници Специјалне бригаде могу употребљавати и аутоматску пушку израелске производње калибра 5,56 милиметара, *хеклер* и *кох*, самостреле, бодеже, те различите ножеве.

Специјалци имају савремену борбену и заштитну опрему трећег степена заштите – борбене прслуке, шлемове и заштитне плоче. Јединице Специјалне бригаде опремљене су извиђачко-диверзантским комплетом, комплетом за минирање и рушење, те специјалним електронским и механичким упалачима. Бригада нема специјалних возила.

Од средстава везе у јединицама се налазе уређаји израелске производње из фирме *Tadiran* – *WF* опсега, снаге до 50 вати, са интегрисаном криптозаштитом и добрим могућностима за пренос говорних, писаних и сликовних порука у реалном времену. Падобранци за обуку и падобранске скокове употребљавају индивидуалне падобране БТ-ПРО, КЛУЗ-1А/М, ПАРАФОИЛ и ПД-08-3У.

КОМАНДАНТ

Командант Специјалне бригаде Војске Србије је пуковник Илија Тодоров. Рођен је 20. јула 1963. у Ковину. Средњу војну школу завршио је 1982. године у Сарајеву. После годину дана службе уписао се у Војну академију у Београду. Смер пешадија. Студије је успешно окончао 1987. године.

Током професионалне каријере обављао је командирске и штабне дужности. Генералштабну школу и Школу националне одбране завршио је са одличним успехом. На место команданта 63. падобранске бригаде постављен је у чину мајора 3. фебруара 1997. До сада је три пута ванредно унапређен, а за постигнуте резултате у раду више пута је награђиван и одликован.

Пуковник Тодоров је ожењен и има троје деце.

дине живота. Сваке године проверава се њихова оспособљеност за додељене дужности.

– Нереално је очекивати да сви официри и подофицири војну каријеру заврше у Специјалној бригади, односно да у њој дочекају пензију. Зато је потребно правилно одредити статус припадника специјалних снага. Предложено је да старешине које достигну професионални плафон задрже поједине новчане накнаде и погодности које су у специјалним јединицама остваривали. Слично је дефинисан положај ветерана у другим европским војскама – истиче пуковник Илија Тодоров.

Специјална бригада Војске Србије има око хиљаду припадника у миру, а у евентуалним ратним условима тај број се повећава. Просечна старост специјалаца тренутно износи од 26 до 30 година. Како напомиње командант Бригаде, ваља знати да се искусни диверзанти, падобранци, рониоци или противтерористи обликују само квалитетном обуком, школовањем и усавршавањем у земљи и иностранству.

■ СЕЛЕКЦИЈА

Занимање младих старешина за рад у специјалним саставима Војске је велико, као и број кандидата на селективној обуци. Још у току формирања Специјалне бригаде започео је тренаж двадесетак официра и подофицира. Од почетка године, 63. падобрански батаљон организовао је три селективне обуке за специјалне јединице. До краја месеца се очекује да још једна група старешина заврши неколико специјалистичких курсева.

– Надаље ћемо правовремено објављивати конкурсе за пријем нових кандидата на селективну обуку, како би се они валоно припремили за провере. Тренутно је на селекцији око 80 одсто

младих официра са завршеном Војном академијом. Због високог процента попуне наших борбених састава, само два пута годишње примаће се нове старешине у Бригаду. Убудуће, и селективна обука и курсеви трајаће знатно дуже. Очекујемо да Специјална бригада има приоритет над осталим саставима Војске приликом попуне кадром – прецизира пуковник Тодоров.

Физичка провера кандидата за специјалне јединице Војске, према важећем противтерористичком програму, обухвата више дисциплина – кретање на узак, прегибе, трчање 4x50 метара, склекове, чучњева са пушком, згибове, бацање бомбе удаљ, скок удаљ из залета, трчање на 2.400 метара, пењање уз конопцац од седам метара, брзе покрете руком и пешадијске препреке.

– Будући специјалци полажу улазне, али не и елиминационе провере. Тестови физичке издржљивости организују се и на крају селективне обуке. Најпре увежбавају коришћење карте и снала-

КОМАНДА

Поред команданта и његовог заменика, начелника Штаба, помоћника за операције и подршку, Команду Специјалне бригаде чини шест самосталних одсека и два реферата. Одсеци су за људске ресурсе, извиђање, оперативне послове и обуку (у његовом саставу су реферати за оперативне послове и борбена дејства, обуку и падобранску службу), затим одсек за логистичку подршку (са рефератима за снабдевање, одржавање, општу логистику и транспорт), те одсек за телекомуникације и информатику. У Команди се налази и одсек за финансије. Самостални су реферати за цивилно-војну сарадњу и војнополицијске послове.

Командант 63. падобранског батаљона је потпуковник Мирољуб Чупић, падобрански инструктор. Мајор Драган Арсенијевић командује 72. извиђачко-диверзантским батаљоном у Панчеву, а батаљоном за противтерористичка дејства капетан прве класе Жељко Фурунић. Најодговорнији старешина командног батаљона Специјалне бригаде Војске Србије је потпуковник Преко Алимпић.

Специјална бригада Војске Србије још нема званичну ознаку и грб и празник јединице. Најодговорније старешине састава сложиле су се да 63. падобрански батаљон и даље обележава 14. октобар – дан падобранаца, а припадници 72. батаљона 27. јануар, као сећање на први борбени задатак Соколова

КУРСЕВИ

Специјална бригада за старешине организује курсеве за инструкторе пиштоља и аутомата, снајперских дејстава, кондиционог вежбања, борења, хладног и тетивног оружја. Уз то, специјалци се могу оспособити и за инструкторе скијања, преживљавања, летње и зимске алпинистике, те управљања чамцима са ванбродским мотором. У Бригади се реализују и курсеви за инструкторе пливања и спасавања, лаких ронилаца, електронских и специјалних средстава за паљење експлозива или пиротехничара.

Да би стекли звање инструктора рушења елемената, материјала и објеката, противдиверзантске заштите, основне и више падобранске обуке или ноћне задршке, потом, војне специјалних возила и телекомуникација, официри и подофицири специјалних састава треба да се додатно усавршавају. Избор курсева зависи од специјалности за коју су се старешине определиле.

Да би успешно одговорили планираним задацима, потребно је што пре опремити специјалне снаге Војске Србије савременом противтерористичком опремом, наоружањем, средствима везе и оптоелектронским средствима последње генерације, који су компатибилним иностраним војскама, али и специјалном верачком, смучарском и ронилачком опремом.

– Више финансијских средстава треба планирати за едукацију и усавршавање кадра. Уз побољшање инфраструктуре, модернизацију полигона, вежбалишта и стрелишта Бригаде, ваља изменити приступ обуци и њене садржаје, јер она више није усмерена на војнички већ искључиво професионални састав – појашњава мајор Никола Дејановић, помоћник за операције у Команди Специјалне бригаде.

Центар за обуку у Нишу спада међу најквалитетније у југоисточној Европи. Поседује и државне сертификате за одржавање падобранске технике и оспособљавање структура ван Војске. Зато испуњава већину услова да постане регионални центар за обуку падобранца.

жење на непознатом терену. Потом, под пуном ратном опремом и у замишљеним борбеним ситуацијама, иду на маршеве од 20 до 40 километара – каже старији водник прве класе Милутин Марковић, инструктор селективне обуке специјалних јединица.

САРАДЊА

Јединице Бригаде су до сада успешно сарађивале са иностраним специјалним саставима. У протеклом периоду грчки, италијански и наши специјалци извели су неколико заједничких вежби. На прошлогодишњем падобранском вишебоју угостили смо падобранце из Румуније и Кипра. Знатан број старешина Специјалне бригаде завршио је обуку за учешће у међународним мировним мисијама и курсеве међународног ратног права.

ОБУКА

У Панчеву се специјалци првенствено оспособљавају за дужности командира чета, водова и тимова. Касарна *Растко Немањкић* има већи број полигона, вежбалишта и стрелишта. Спортски центар, са салама за борење, фискултуру, бокс и теретаном, омогућава истовремену обуку око 100 старешина. У филмској стрелани специјалци се увежбавају у гађању из пиштоља и аутомата

Припаднице лепшег пола дају својеврстан допринос Бригади, мада их има мало. Тренутно нису прецизно дефинисани критеријуми за њихов улазак у специјалне саставе Војске, али су познати послови и задаци на којима ће се ангажовати. Жене специјалци су у свим задацима равноправне са мушкарцима, али не могу формирати самосталне борбене тимове.

О ангажовању наших специјалних састава одлучују надлежне старешине Војске. Задаци Бригаде прецизно су дефинисани мисијама и задацима Војске Србије, а њени припадници или састави не могу деловати мимо прописаних процедура и војне хијерархије.

Извиђање у противтерористичким или побуњеничким дејствима, обавештајне и контраобавештајне акције, ослобађање талаца, разоружавање криминалних група и терориста, те спасавање оборених пилота, само су неке од ситуација у којима се ангажују старешине наших специјалних снага.

Током извођења специјалних или класичних дејстава, Специјална бригада ојачава се артиљеријом за подршку, инжењеријом или оклопним јединицама, али и артиљеријско-ракетним саставима, снагама за везу, електронско извиђање и противелектронска дејства. И ваздухопловне снаге или јединице противваздухопловне одбране подржавају наше специјалне саставе.

калибра 9 милиметара, на даљинама до 25 метара. Такође, они ту могу гађати непокретне циљеве. Уз аудио-визуелне ефекте изводе и сложена ситуациона гађања.

– Специјалистичка обука у урбаној средини – постављање и уклањање мина изненађења, насилни улазак у зграду и претрес – реализује се на вежбалишту градски амбијент. За обуку официра и подофицира у активирању експлозивног пуњења до једног килограма штапином и електричним упалачима, односно вежбе са бојним минско-експлозивним средствима користи се засебни полигон касарне. На вежбалишту сеоски амбијент, који има стамбене зграде и помоћне објекте попут сеоског домаћинства, бунар, подземну базу и тунел, специјалци увежбавају уклањање мина, претрес простора, али и заробљавање или ликвидацију непријатеља – истиче мајор Драган Арсенијевић, командант 72. извиђачко-диверзантског батаљона.

У Касарни *Растко Немањић* налазе се полигони за алпинистичку обуку, рушење, вертикално и хоризонтално савладавање препрека, верачки зидови висине од пет до десет метара, вежбалиште диверзантских и пешадијских препрека, инжењеријски полигон, на којима се истовремено оспособљавају припадници једног батаљона.

– Стрелиште у панчевачкој касарни тренутно се не користи због нарушених безбедносних услова – каже мајор Дејановић, и додаје – његова реконструкција је у току. Падобранска обука изводи се на аеродромима у Нишу, Батајници и Ковину, зимско оспособљавање на Копаонику, а обука на реци у Новом Саду. На полигонима *Осаница* и *Столови* наомак Бора, специјалци се обучавају у верању. Припадници Бригаде на Делиблатској пешчари увежбавају кретање по азимуту, односно сналажење у непознатом простору, а из различитог наоружања гађају на стрелиштима *Седлари* код Ваљева, *Сугубине* у близини Крагујевца и на Бубањ потоку у Београду.

■ ИНСТРУКТОРИ

Према речима старијег водника прве класе Марковића, после селективне обуке и периода основног оспособљавања, који трају годину дана, за старешине Специјалне бригаде организују

се краткотрајни интензивни специјалистички курсеви. Тежиште обуке већ формираних борбених јединица јесте одржавање и подизање психофизичке спремности официра и подофицира, тренаж у ватреној обуци и увежбавање тимова за решавање тактичких ситуација. У току радног дана припадници специјалних јединица изводе кондиционо вежбање, тренаже у гађању и увежбавају тактику специјалних дејстава. Најважније је да специјалци стечена знања и вештине успешно потврде на терену, ван касарне и стандардних полигона.

– Како у 63. падобранском батаљону већ постоји вод инструктора у наставној чети, у будућности ће се инструкторски тимови за обуку, селекцију и тренаже формирати и у панчевачким батаљонима. Послове инструктора обављаће само искусне старешине Бригаде, које су завршиле већи број специјалистичких курсева и стекле одговарајуће сертификате. На тај начин специјалци ће се додатно мотивисати да достигну звање инструктора, а обука ће бити квалитетнија. Инструктори ће увежбавати све припаднике специјалних јединица, и командире састава и вође тимова, што се да сада није примењивало – напомиње мајор Арсенијевић.

Оданост отаџбини и јединици, чврсто узајамно поверење, посвећеност послу и врхунска оспособљеност старешина, одреднице су по којима се препознаје Специјална бригада. ■

Владимир ПОЧУЧ
Снимео Звонко ПЕРГЕ

